

Kira Sertifikaları Nasıl Değerlenir?

Vergi Bülteni 2017 - 5

Bülent AK,
Yeminli Mali Müşavir
bak@konseydenetim.com.tr

KONSEY
VERGİ - DENETİM - DANIŞMANLIK

Önsöz

Son yıllarda finansal piyasalarda ürün çeşitliliğini sağlamak üzere, piyasalara yeni bir ürün olarak sunulan Kira Sertifikaları (Sukuk) geniş ölçüde kabul görmüş ve kısa süre içerisinde milyarlarca dolarlık ihraç hacmine ulaşmıştır. Günümüzde katılım bankalarının bilançolarının aktif toplamının hatırı sayılır bir kısmı kira sertifikalarından oluşmaktadır.

Diğer taraftan, Varlık Kiralama Şirketlerinin (VKŞ) Kamuyu Aydınlatma Platformu'na (KAP) yaptıkları bildirimlerin yanı sıra, BİST Borçlanma Araçları Piyasası verilerine bakıldığında; gerek kamu kesimine ilişkin, gerekse özel sektöre ilişkin kira sertifikalarının borsada işlem görmeye başladığı da görülmektedir.

Bu gelişmeler çerçevesinde, iktisadi işletmelerin aktifine dahil kira sertifikalarının değerlemesinin ne şekilde yapılacağı ve bu konuda mükelleflerin üzerine düşen ödevlerin neler olduğunu açıklamaya çalışacağız.

Kira Sertifikası (Sukuk) Nedir?

Kira sertifikası, her türlü varlık ve hakkın finansmanını sağlamak amacıyla varlık kiralama şirketi tarafından ihraç edilen ve sahiplerinin bu varlık veya haktan elde edilen gelirlerden payları oranında hak sahibi olmalarını sağlayan menkul kıymettir. Tanımda yer alan hak; kira sertifikaları ihracına dayanak her türlü hakkı, varlık ise kira sertifikaları ihracına dayanak haklar dışındaki her türlü varlığı ifade etmektedir.

Varlık kiralama şirketi (VKŞ), kira sertifikası ihraç etmek üzere anonim şirket şeklinde kurulmuş olan sermaye piyasası kurumudur. VKŞ tarafından yurt içinde ihraç edilen kira sertifikaları Merkezi Kayıt Kuruluşu nezdinde elektronik ortamda kayden hak sahipleri bazında izlenmektedir. Kira sertifikaları halka arz edilmek suretiyle, tahsisli olarak ya da nitelikli yatırımcılara satılmak üzere ihraç edilebilmektedir.

Uzun yıllardır son derece muhafazakar davranarak kira sertifikalarının sadece bir türüne izin veren SPK, geçtiğimiz yıllarda yaptığı düzenlemeleri gözden geçirerek, daha liberal bir yaklaşımla diğer tür sertifikaları da tanımlamış ve düzenleme altına almıştır.

Kira Sertifikaları;

- Sahipliğe,
- Yönetim sözleşmesine,
- Alım - satıma,
- Ortaklığa,
- Eser sözleşmesine,
- Sayılanların birlikte kullanılacağı hibrid uygulamalara,
- Niteliği kira sertifikası olduğu SPK'ca kabul edileceklerle,

göre türlere ayrılmıştır.

Kira Sertifikaları Nasıl Değerlenir?

Vergi Usul Kanunu uyarınca, esas itibarıyla türüne bakılmaksızın tüm kira sertifikalarının borsa rayici ile değerlendirilmesi gerekir. Buna göre, iktisadi işletmelere dahil BİST'e kayıtlı kira sertifikalarının dönem sonu değerlemeye esas alınacak değeri, değerlemeden evvelki son muamele gününde borsadaki işlemlerin ortalama değeri olarak dikkate alınacaktır. (Bununla beraber, normal dalgalanmalar haricinde fiyatlarda bariz kararsızlıklar görülmesi halinde, son muamele günü yerine değerlendirme gününden önceki 30 gün içindeki ortalama rayici esas aldırma ile ilgili Maliye Bakanlığı'nın yetkisi bulunmaktadır.)

Ancak, borsa rayiciyle değerlendirilmesi gereken kira sertifikaları, borsada işlem görmüyor olabilir. Söz konusu menkul kıymetler borsada işlem görmekle birlikte, değerlendirme gününden önceki muamele gününde herhangi bir alım - satım işlemi gerçekleşmemiş olabilir. Ya da borsa rayici muvazaalı bir şekilde oluşturulmuş olabilir.

Bu gibi durumlarda, kira sertifikalarının değerlemesi şu şekilde yapılacaktır. Sertifikanın alış bedeline, bu menkul kıymetin vadesinde kur farkları dahil olmak üzere elde edilecek gelirin iktisap tarihinden değerlendirme gününe kadar geçen süreye isabet eden kısmının eklenmesi suretiyle hesaplanacaktır. Diğer bir ifadeyle, menkul kıymetin ilgili dönemdeki kist getirisi hesaplanacak ve bu tutar alış bedeline eklenecektir.

Diğer taraftan, borsa rayiciyle değerlendirilmesi gereken kira sertifikalarından; borsa rayici bulunmayan, türü itibarıyla getirisi ihraç edenin kar ve zararına bağlı olarak doğan ve değerlendirme günü itibarıyla hesaplanması mümkün olmayanlar ise alış bedeli ile değerlendirilecektir.

Örnek 1

(ABC) A.Ş., 11.12.2016 tarihinde ihraç edilen, nominal bedeli 100.000 lira olan 77 gün vadeli ve yıllık getiri oranı % 12 (basit) olan kira sertifikası satın almıştır. Vade sonunda 2.566,70 lira kar payı alacaktır. Bu sertifikaların 30 Aralık 2016 tarihi itibarıyla BİST'te işlem gördüğü ortalama fiyat 100.583 lira olarak gerçekleşmiştir.

31.12.2016 tarihinde kira sertifikalarının değerlemesinin, Vergi usul Kanunu'nun 4369 sayılı Kanunla değişik 279. maddesine göre borsa rayiciyle yapılması gerekir.

Buna göre, 31.12.2016 tarihinde kira sertifikası borsa rayicine göre 100.583 lira olarak değerlendirilecektir. Söz konusu sertifikanın 31.12.2016 tarihindeki değeri ile alış bedeli arasındaki fark ($100.583 - 100.000 =$) 583 liradır. Ortaya çıkan 583 liralık bu tutarın, mükellef kurumun 2016 takvim yılı kurum kazancına eklenerek, 2017 yılı Nisan ayında verilen kurumlar vergisi beyanına dahil edilmesi gerekir.

Diğer taraftan, bu tutar aynı zamanda geçici vergi açısından 2016 Ekim - Aralık dönemine ilişkin ticari kazancın bir unsurunu oluşturmaktadır. Bu nedenle, 583 liralık bu tutar, geçici vergiye tabi 4. döneme ilişkin karın hesaplanmasında dikkate alınacak ve 14.02.2017 tarihinde verilecek geçici vergi beyannamesine dahil edilecektir.

Örnek 2

Bir an için yukarıdaki örnekte yer verdiğimiz kira sertifikasının borsada işlem görmediğini veya borsada işlem görmekle birlikte, değerlendirme gününden önceki muamele gününde herhangi bir alım-satım işlemi gerçekleşmemiş olduğunu yahut borsa rayicinin muvazaalı şekilde oluştuğunu düşünelim; işte bu gibi durumlarda söz konusu kira sertifikasının kıst getiri esasına göre değerlendirilmesi gereği ortaya çıkar.

Buna göre, sertifikanın alış bedeline, bu menkul kıymetin vadesinde kur farkları dahil olmak üzere elde edilecek gelirin iktisap tarihinden değerlendirme gününe kadar geçen süreye isabet eden kısmının eklenmesi suretiyle hesaplanacaktır. Söz konusu kira sertifikasının 31.12.2016 tarihi itibarıyla kıst getirisi 666,67 lira olup, dönem sonu itibarıyla söz konusu kira sertifikası kıst getiri esasına göre 100.666,67 lira olarak değerlendirilecektir. Söz konusu sertifikanın 31.12.2016 tarihindeki değeri ile alış bedeli arasındaki fark ($100.666,67 - 100.000 =$) 666,67 liradır. Ortaya çıkan 666,67 liralık bu tutarın, mükellef kurumun 2016 takvim yılı kurum kazancına eklenerek, 2017 yılı Nisan ayında verilecek kurumlar vergisi beyanına dahil edilmesi gerekir.

Diğer taraftan, bu tutar aynı zamanda geçici vergi açısından 2016 Ekim - Aralık dönemine ilişkin ticari kazancın bir unsurunu oluşturmaktadır. Bu nedenle, 666,67 liralık bu tutar, geçici vergiye tabi 4. döneme ilişkin karın hesaplanmasında dikkate alınacak ve 14.02.2017 tarihinde verilecek geçici vergi beyannamesine dahil edilecektir.

Örnek 3

(XYZ) A.Ş., 30.09.2016 tarihinde ihraç edilen, 230.000 liralık ortaklığa dayalı kira sertifikası satın almıştır. 31.12.2016 tarihi itibarıyla söz konusu menkul kıymet borsada işlem görmediği gibi, kıst getirisinin hesaplanması imkanı da bulunmamaktadır. Dolayısıyla söz konusu kira sertifikası dönem sonu itibarıyla 230.000 lira olan alış bedeliyle değerlendirilecektir. Buna göre, 4. dönem geçici vergi beyanı ile 2016 takvim yılı kurum kazancını etkileyecek bir husus olmayacaktır.

Konuya ilişkin soru ve sorunlarınızla ilgili olarak irtibat kurabilirsiniz.

Saygılarımızla,

Bülent AK,
Yeminli Mali Müşavir

KONSEY
VERGİ - DENETİM - DANIŞMANLIK

Konsey Yeminli Mali Müşavirlik
Denetim ve Danışmanlık Ltd. Şti.

İlkbahar Mh. Güneypark
Kümeevleri Sk. Kule 1923
Kat: 30 D: 205
06550 Oran - Ankara

TEL: (312) 504 63 36
GSM: (532) 221 40 41

www.konseydenetim.com.tr

KONSEY
VERGİ - DENETİM - DANIŞMANLIK